

**KONFERENCIJA O PRISTUPANJU
EVROPSKOJ UNIJI**

- **CRNA GORA-**

Brisel, 6. decembar 2018. godine

AD 17/18

INTERNO

CONF-ME 6

JAVNO

DOKUMENT O PRISTUPANJU

Predmet: ZAJEDNIČKA POZICIJA EVROPSKE UNIJE
Poglavlje 27: Životna sredina i klimatske promjene

ZAJEDNIČKA POZICIJA EVROPSKE UNIJE

Poglavlje 27: Životna sredina i klimatske promjene

Ova pozicija Evropske unije temelji se na njenoj opštoj poziciji za Konferenciju o pristupanju s Crnom Gorom (CONF-ME 2/12) i podliježe pregovaračkim načelima koje je Konferencija podržala, a naročito:

- nijedan stav koji je izrazila bilo koja strana o nekom poglavlju pregovora neće ni na koji način uticati na poziciju koja se može zauzeti o drugim poglavljima;
- sporazumi - čak i oni djelimični - postignuti tokom pregovora o poglavljima koja se sukcesivno razmatraju ne mogu se smatrati konačnim sve dok se ne postigne sporazum u cjelini;

kao i zahtjevima navedenim u tačkama 24, 28, 33, 41 i 44 Pregovaračkog okvira.

EU podstiče Crnu Goru da nastavi proces usklađivanja s pravnom tekovinom i pripremama za njeno djelotvorno sprovođenje, te da u cjelini, već prije pristupanja, razvije politike i instrumente što sličnije onima koje postoje u EU.

EU podstiče Crnu Goru da osigura da su zahtjevi u pogledu zaštite životne sredine uključeni u definisanje i sprovođenje ostalih sektorskih politika, te da se promoviše razvoj zasnovan na učinkovitom korišćenju resursa, niskoj stopi emisija, i koji je otporan na klimatske promjene. EU takođe naglašava da sve nove investicije treba već sada da odražavaju nacionalno zakonodavstvo u oblasti životne sredine, u skladu s pravnom tekovinom.

EU konstatuje da Crna Gora, u svojoj pregovaračkoj poziciji CONF-ME 1/18 prihvata pravnu tekovinu u poglavlju 27, kakva je na snazi 8. februara 2018, i izjavljuje da će biti spremna da je sprovodi od dana pristupanja Evropskoj uniji, s izuzetkom određenih zahtjeva za prelaznim razdobljima

Kao sveobuhvatan odgovor na zahtjeve Crne Gore za prelaznim razdobljima, procjena EU jeste da će biti neophodne dodatne i detaljne informacije prije nego što EU bude u mogućnosti da zauzme stav o njima. EU podsjeća na svoju opštu pregovaračku poziciju prema kojoj prelazne mjere predstavljaju izuzetak, ograničenog su trajanja i područja primjene te su praćene planom s jasno utvrđenim fazama za primjenu pravne tekovine. One ne smiju uključivati izmjene i dopune pravila ili politika EU, remetiti njihovo pravilno funkcioniranje ili voditi do nepriličnog narušavanja konkurencije. EU prima k znanju da Crna Gora planira da u 2018. i 2019. godini usvoji Planove sprovođenja konkretnih direktiva i naglašava da je to preduslov za dalji rad u pogledu prelaznih razdoblja.

EU konstatuje da će Crna Gora redovno izvještavati o Nacionalnoj strategiji i povezanom Akcionom planu za prenošenje i sprovođenje i primjenu pravne tekovine EU o životnoj sredini i klimatskim promjenama.

Horizontalno zakonodavstvo

EU prima k znanju rad koji je Crna Gora obavila na daljem usklađivanju svog zakonodavstva s pravnom tekovinom u ovom sektoru, uključujući s direktivama koje se odnose na procjenu uticaja na životnu sredinu i stratešku procjenu uticaja (2011/92/EU izmijenjena Direktivom 2014/52/EU i Direktiva 2001/42/EZ) i Direktiva 2007/2/EZ INSPIRE.

EU konstatuje da će Crna Gora usvojiti propis o praćenju i izvještavanju i da je predstavila plan o inspekcijama u oblasti životne sredine. EU poziva Crnu Goru da nastavi s radom na postizanju pune usklađenosti u ovim oblastima.

EU naglašava potrebu za daljim pripremama za djelotvorno sprovođenje i primjenu horizontalnog zakonodavstva, naročito u pogledu krivičnih djela protiv životne sredine (Direktiva 2008/99/EZ) i odgovornosti (Direktiva 2004/35/EZ), kao i uspostavljanjem bilansa rezultata djelotvornog učešća i konsultacija s javnošću u procesima donošenja odluka.

EU poziva Crnu Goru da nastavi da radi na jačanju kapaciteta i obučavanju ljudskih resursa, računajući i na regionalnom i lokalnom nivou, u skladu s Nacionalnom strategijom i povezanim Akcionim planom za prenošenje i sprovođenje i primjenu pravne tekovine EU o životnoj sredini i klimatskim promjenama. EU prima k znanju da je uspostavljena Agencija za zaštitu prirode i životne sredine nadležna za sprovođenje, uključujući praćenje, izvještavanje i izdavanje dozvola. EU naglašava da Crna Gora mora da osigura nezavisno funkcionisanje Agencije za zaštitu prirode i životne sredine, te poziva Crnu Goru da joj dostavi dodatne informacije o njenim radnim odnosima sa Ministarstvom održivog razvoja, naročito u dijelu koji se tiče izdavanja ekoloških dozvola. EU naglašava značaj obezbjeđivanja vjerodostojnog finansijskog planiranja za buduće sprovođenje pravne tekovine. EU poziva Crnu Goru da aktivno učestvuje u postojećim mrežama EU za sprovođenje zakonodavstva u oblasti životne sredine.

Kvalitet vazduha

EU prima k znanju rad koji je Crna Gora obavila na daljem usklađivanju svog zakonodavstva s pravnom tekovinom u oblasti kvaliteta vazduha, uključujući najnoviju direktivu o sadržaju sumpora u određenim tekućim gorivima (Direktiva 2016/802). EU konstatuje usvajanje Nacionalne strategije upravljanja kvalitetom vazduha s Akcionim planom za 2017-2020. i podstiče Crnu Goru da unaprijedi rad na nacionalnom nivou za svrhe smanjivanja emisija iz glavnih izvora kao što su sagorijevanje čvrstih goriva za domaćinstva, saobraćaj i proizvodnja energije.

EU konstatuje da Crna Gora namjerava da dodatno uskladi svoje zakonodavstvo sa Direktivom 2008/50/EZ o kvalitetu vazduha i čistijem vazduhu za Evropu i Četvrtom kćerkom direktivom 2004/107/EZ. EU naglašava potrebu za intenziviranjem priprema za sprovođenje pravne tekovine, uključujući preduzimanje mjera za postepeno smanjenje zagađenja, duž graničnih vrijednosti za određene zagađivače koje se određuje pravnom tekovinom. EU prima k znanju Planove kvaliteta vazduha koji su pripremljeni za opštine Pljevlja, Nikšić i Podgoricu. Crna Gora se podstiče da prioritet stavi na sprovođenje ovih planova, te da, po potrebi, ažurira planove kako bi osigurala da je prekoračenje standarda EU što kraće moguće. EU poziva Crnu Goru da pruži detaljne informacije o aglomeracijama u kritičnim vazдушnim zonama na sjeveru i jugu, trenutnom nivou čestice PM10 i nitrogen oksida u vazduhu za sve ove aglomeracije, uključujući i finansijske informacije sa izvorima finansiranja. Potrebno je preduzeti godišnje mjere smanjivanja kako bi se postigle granične vrijednosti.

EU konstatuje napredak koji je ostvaren u praćenju kvaliteta vazduha i da će Crna Gora unaprijediti svoj sistem za praćenje kvaliteta vazduha. EU podstiče Crnu Goru da održava kao visoki prioritet potrebu za praćenje i ocjenjivanje kvaliteta vazduha u skladu sa zahtjevima definisanim u Direktivama o kvalitetu vazduha, uključujući i onu koja se tiče informisanja javnosti.

EU konstatuje da je usklađivanje sa direktivom o smanjenju nacionalnih emisija određenih atmosferskih zagađivača (NEC Direktiva 2016/2284/EU) i dalje na čekanju i podstiče Crnu Goru da to prioritet, konstatujući da Crna Gora ne izvještava o svojim emisijama na godišnjoj bazi u LRTAP Konvenciji. Kao dio usklađivanja s NEC Direktivom, od Crne Gore se traži da predstavi ažuriranu analizu ekonomičnih strategija za kontrolu emisija za 2020. i 2030. kako bi se opravdala adekvatnost obaveze smanjenja koje je preuzela Crna Gora za glavne zagađivače vazduha koja se uređuje NEC Direktivom. Analize bi takođe trebalo da posluže za Nacionalni program za kontrolu zagađenja vazduha koji Crna Gora planira za 2019. godinu, određujući smjer djelovanja ka smanjenju emisija do 2020. i 2030. godine.

EU prima k znanju zahtjev Crne Gore za prelaznim razdobljem do 31. decembra 2027. godine za puno sprovođenje člana 13 stav 1 Direktive 2008/50/EZ o kvalitetu vazduha i čistijem vazduhu za Evropu, u dijelu koji se tiče primjene graničnih vrijednosti za lebdeće čestice PM10 za sjevernu kritičnu zonu kvaliteta vazduha i južnu kritičnu zonu.

Upravljanje otpadom

EU prima k znanju rad koji je Crna Gora odradila na usklađivanju svog zakonodavstva u ovom sektoru, uključujući Zakon o upravljanju otpadom, Nacionalnu strategiju upravljanja otpadom u Crnoj Gori do 2030. godine i Nacionalni plan o upravljanju otpadom u Crnoj Gori za 2015-2020. EU podstiče Crnu Goru da nastavi da radi na usklađivanju zakonodavstva i pripremama za blagovremeno sprovođenje pravne tekovine, naročito u pogledu deponija, upravljanja tokovima posebnog otpada i proširene odgovornosti proizvođača.

Kako bi to odradila, Crna Gora se poziva da dodatno razjasni strukturu svog Sistema upravljanja otpadom i da opredijeli odgovarajuća finansijska sredstva za infrastrukturne investicije u skladu s relevantnim propisima EU, uključujući hijerarhiju otpada. Pored toga, treba preduzeti mjere na jačanju administrativnih kapaciteta i podržati jačanje kapaciteta na lokalnom i regionalnom nivou i inspeksijske službe, kako bi se na djelotvoran način pripremilo za sprovođenje propisa EU u oblasti otpada. EU poziva Crnu Goru da:

- Predstavi informacije o mjerama sprečavanja otpada koje treba preduzeti, uključujući utvrđivanje programa za sprečavanje otpada;
- Pripremi i predstavi planove za upravljanje otpadom koji sadrže informacije o svim tokovima otpada (uključujući opasni otpad, građevinski i otpad od rušenja i industrijski otpad) i rješenja za upravljanje njima;
- Izradi popis nagomilanog „istorijskog” opasnog otpada, unaprijedi karakterizaciju i kategorizaciju opasnog otpada u granama industrije; da osigura i obilježava lokacije gdje se skladišti opasni otpad; da sačini registar zagađivača;
- Preduzme aktivnosti na promovisanju sprečavanja industrijskog otpada i osigura ekološki ispravno odlaganje. Za građevinski i otpad od rušenja neophodno je više informacija o izgradnji reciklažnih centara i centara za transfer;
- Dostavi informacije o mjerama za odvojeno prikupljanje otpada za papir, metal, plastiku i staklo;
- Da jasan opis lokacije i tehničke detalje vezane za deponije, koje nijesu usklađene sa zahtjevima Direktive 1999/31/EZ o deponijama.

EU prima k znanju zahtjev Crne Gore za šest prelaznih razdoblja:

- Do 31. decembra 2030. godine u pogledu člana 11 stav 2 Okvirne Direktive 2008/98/EZ o otpadu. U tom periodu, Crna Gora namjerava da sprovede direktivu kako slijedi:
  - a) Pripreme za ponovnu upotrebu i recikliranje otpadnih materijala kao što su papir, metal, plastika i staklo treba da se povećaju na najmanje 50 % cjelokupne mase;
  - b) Pripreme za ponovnu upotrebu, reciklažu i druge načine ponovnog korišćenja materijala i neopasnog građevinskog otpada treba da se povećaju na najmanje 70% mase otpada.
- Do 31. decembra 2033. godine u pogledu člana 5 stav 2 tač. a, b, i c Direktive 1999/31/EZ o odlagalištima otpada. U ovom periodu, Crna Gora namjerava da postepeno smanji količinu komunalnog otpada koji se odlaže na postojeće nelegalne deponije kako slijedi:
  - c) Do 31. decembra 2025. godine, udio biorazgradivog komunalnog otpada koji se odlaže na deponije biće smanjen na 75% ukupne količine (po masi) biorazgradivog komunalnog otpada proizvedenog 2010. godine – s najvećom godišnjom količinom od 109,500t;
  - d) Do 31. decembra 2029. godine, biće smanjen na 50% – s najvećom godišnjom količinom od 73.000t;
  - e) Do 31. decembra 2033. godine, biće smanjen na 35% – s najvećom godišnjom količinom od 36.500t.

- Do 31. decembra 2030. godine u pogledu člana 6 stav 1 Direktive 94/62/EZ o ambalaži i ambalažnom otpadu. U ovom periodu, Crna Gora namjerava da preduzme neophodne mjere da bi ispunila ciljeve kojima je obuhvaćena cijela njena teritorija kako slijedi:
  - f) Ponovo će se iskoristiti najmanje 50% i najviše 65% mase ambalažnog otpada;
  - g) U okviru ovog opšteg cilja, recikliraće se najmanje 25% mase i najviše 45% mase svih ambalažnih materijala sadržanih u ambalažnom otpadu, pri čemu je udio mase svakog ambalažnog materijala najmanje 15%.

- Do 31. decembra 2027. godine u pogledu člana 7 stav 1 Direktive 2012/19/EU o otpadnoj električnoj i elektronskoj opremi. U ovom periodu, Crna Gora namjerava da primijeni načelo odgovornosti proizvođača i dostigne najmanje godišnje stope prikupljanja kako slijedi:
  - h) Od 2024. godine, najmanja godišnja stopa prikupljanja biće 45%, izračunato na osnovu ukupne mase prikupljenog OEEO, u skladu s čl. 5 i 6 Direktive 2012/19/EU u datoj godini u Crnoj Gori, izraženo u procentima prosječne mase električne i elektronske opreme stavljene u promet u Crnoj Gori u prethodne tri godine;
  - i) Od 2027. godine, najmanja godišnja stopa prikupljanja biće 65% prosječne mase električne i elektronske opreme stavljene u promet u prethodne tri godine, ili 85% OEEO generisanog u Crnoj Gori.

- Do 31. decembra 2027. godine u pogledu člana 10 stav 1 Direktive 2006/66/EZ o baterijama i akumulatorima i otpadnim baterijama i akumulatorima. U ovom periodu, Crna Gora namjerava da dostigne najmanje godišnje stope prikupljanja kako slijedi:
  - j) Crna Gora će prvi put obračunati stopu prikupljanja do 2024. godine;
  - k) Crna Gora će dostići sljedeće najmanje stope prikupljanja: 25% do 31. decembra 2023. godine i 45% do 31. decembra 2027.

- Do 31. decembra 2025. godine u pogledu člana 3 Direktive 96/59/EZ o odlaganju polihlorovanih bifenila (PHB) i polihlorovanih terfenila (PHT). Popis PHB biće završen tokom 2018. godine, dok će se dekontaminacija opreme raditi od 2019.

Kako bi EU zauzela stav o ovim zahtjevima, ona podsjeća da će Crna Gora obezbijediti Planove za implementaciju specifične direktive, uključujući informacije s vremenskim rasporedima i ključnim etapama, kao i povezanim troškovima.

Kvalitet vode

EU ima u vidu trenutni nivo usklađenosti zakonodavstva i poziva Crnu Goru da intenzivira svoj rad u ovom pogledu, naročito u pogledu usvajanja odredbi, koje nijesu obuhvaćene važećim Zakonom o vodama. EU konstatuje usvajanje Nacionalne strategije za upravljanje vodama u Crnoj Gori, kao i Kodeksa dobre poljoprivredne prakse. EU dalje prima k znanju činjenicu da treba da se izrade planovi, do kraja 2021. godine, konkretno planove upravljanja za dva riječna sliva. Osim toga, EU konstatuje namjeru Crne Gore da nadogradi sistem za upravljanje vodama do 2019. godine, uključujući za praćenje koncentracije nitrata.

EU poziva Crnu Goru da dostavi svoj Nacrt strateških Master planova za kvalitet vode, u kojima će biti dat pregled procesa usklađivanja s pravnom tekovinom u ovoj oblasti.

Što se tiče Direktive o vodi za kupanje, Crna Gora je pozvana da dostavi informacije o sljedećem:

- Daljem usklađivanju s članovima u kojima se opisuju, utvrđuju i procjenjuju uzroci zagađenja;
- Praćenju i procjeni vode za kupanje, na osnovu kojih treba pripremiti klasifikaciju mjesta za kupanje.

EU poziva Crnu Goru da se pripremi za usklađivanje sa i sprovođenje Direktive 2008/56/EZ o uspostavljanju okvira za djelovanje Zajednice u oblasti politike morske životne sredine i da prezentuje relevantne planove.

U skladu s Direktivom 91/676/EEZ, EU poziva Crnu Goru da preduzme sve neophodne korake da dalje definiše zone osjetljive na nitrata i usvoji akcijske programe s obaveznim mjerama u pogledu označenih ranjivih zona.

EU ohrabruje Crnu Goru da nastavi svoj rad u okviru Barselonske konvencije – kao i drugim relevantnim pravnim okvirima, naročito Strategije EU za Dunavski region i Strategije EU za Jadranski i Jonski region – kako bi doprinijela sprovođenju ekosistemskog pristupa i postizanju dobrog ekološkog statusa svoje morske životne sredine.

Crna Gora treba da pripremi punu implementaciju pravne tekovine vezane za upravljanje riječnim slivovima. Stoga, EU poziva Crnu Goru da osigura da je plan upravljanja riječnim slivom izrađen za svaku oblast riječnog sliva koja se u cjelosti nalazi na njenoj teritoriji, i da osigura koordinaciju međunarodnih planova za upravljanje riječnim slivovima. Tamo gdje takav plan ne postoji, Crna Gora treba da izradi planove upravljanja riječnim slivovima kojima su obuhvaćeni bar dijelovi međunarodnog riječnog sliva koji se nalaze na njenoj teritoriji (član 13 Direktive 2000/60/EZ). Crna Gora treba da osigura da će se sprovesti analiza karakteristika, uticaja na površinske i podzemne vode i ekonomska analiza upotrebe vode za svaki svaki riječni sliv ili bar dio međunarodnog riječnog sliva koji se nalazi na njenoj teritoriji (član 5 Direktive 2000/60/EZ). Crna Gora treba da osigura uspostavljanje programa za praćenje statusa voda kako bi se uspostavio sveobuhvatan i koherentan pregled statusa voda u sklopu svakog riječnog sliva (član 8 Direktive 2000/60/EZ).

EU prima k znanju zahtjev Crne Gore za prelaznim razdobljem do 31. decembra 2024. godine u pogledu poglavlja IV i Aneksa Direktive 2007/60/EZ (Direktiva o poplavama), kada je u pitanju izrada planova za upravljanje rizikom od poplava. EU poziva Crnu Goru da dostavi detaljan plan sprovođenja, uključujući vremenski raspored i ključne etape za sprovođenje Direktive o poplavama, kao i plan ulaganja i detaljan plan sprovođenja za jačanje kapaciteta organa nadležnih za vode. EU posebno poziva Crnu Goru da dostavi informacije o metodologijama koje se koriste i nadležnim organima kada su u pitanju članovi 4, 5, 6, 7, 9 i 10 direktive.

EU prima k znanju zahtjev Crne Gore za prelaznim razdobljem do 31. decembra u pogledu članova 3, 4, 5, 6 i 7 Direktive 91/271/EEZ o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda, koji se odnose na rokove za izgradnju sistema za prikupljanje i pročišćavanje otpadnih voda. EU primjećuje da bi u tom razdoblju trebala da bude završena izgradnja sistema za prikupljanje i pročišćavanje komunalnih otpadnih voda koji zadovoljavaju zahtjeve pravne tekovine. Kako bi zahtjev Crne Gore ocijenio u potpunosti, EU poziva Crnu Goru da dostavi informacije o utvrđivanju osjetljivih područja i sadašnje stanje u pogledu sistema za prikupljanje i pročišćavanje otpadnih voda. Crna

Gora takođe treba da dostavi plan sprovođenja , uključujući podatke o troškovima i izvorima finansiranja, jačanju administrativnih kapaciteta, vremenski raspored i ključne etape. Plan će morati da odražava prioritete utvrđene tom direktivom i da obuhvata odvojene specifikacije za različite kategorije.

Zaštita prirode

EU prima k znanju rad Crne Gore na daljem usklađivanju svog zakonodavstva u ovom sektoru, a naročito usvajanje Zakona o zaštiti prirode i Nacionalne strategije biodiverziteta, zajedno sa pratećim Akcionim planom za period 2016-2020. EU poziva Crnu Goru da intezivnije radi u tom pogledu, naročito kada je riječ o usklađivanju s Regulativom (EU) 511/2014 o mjerama usklađivanja za korisnike Protokola iz Nagoje o pristupu genetskim resursima i poštenoj i pravičnoj podjeli dobiti koja proizlazi iz njihovog korišćenja u Uniji.

EU poziva Crnu Goru da nastavi da radi na pripremi kompletnog spiska lokacija za mrežu NATURA 2000 za kopnena i morska područja. EU naglašava da Crna Gora treba da osigura dalje upravljanje lokacijama i praćenje stanja očuvanosti staništa i vrsta do datuma pristupanja. EU poziva Crnu Goru da nastavi da istražuje i prikuplja naučne podatke koji će omogućiti određivanje tih lokacija. EU takođe poziva Crnu Goru da Komisiji dostavi spisak predloženih lokacija.

EU naglašava važnost djelotvornog upravljanja lokacijama obuhvaćenim mrežom Natura 2000, kao i obezbjeđivanja odgovarajućeg sistema zaštite za sve strogo zaštićene vrste, uključujući ptice. EU poziva Crnu Goru da pokaže da je sposobna da upravlja mrežom Natura 2000 osiguravanjem djelotvornog upravljanja postojećim nacionalnim zaštićenim područjima, dodjeljujući Ulcinjskoj solani odgovarajući status zaštite i djelotvornim sprovođenje neophodnih mjera očuvanja koje vode ka poboljšanju njenog stanja očuvanosti, kao i određivanjem zaštićenih morskih područja i osiguravanjem djelotvornog upravljanja tim područjima. Nadalje, EU poziva Crnu Goru da nastavi da izgrađuje sveobuhvatan sistem stroge zaštite vrsta i da pokaže svoju djelotvornost u licenciranju aktivnosti u pomorskom okruženju, kao što su seizmička istraživanja nafte i gasa, kao i na kopnu osiguravajući održive lovačke prakse.

EU naglašava važnost daljeg jačanja administrativnih kapaciteta u oblasti zaštite prirode, naročito na regionalnom i lokalnom nivou, uključujući javne ustanove za upravljanje nacionalnim parkovima i parkovima prirode i ostalim zaštićenim područjima, kao i kada je riječ o inspeksijskim službama (inspekcija za zaštitu prirode i veterinarska inspekcija). EU takođe naglašava potrebu za daljim unapređivanjem mehanizama za koordinaciju i kontinuiranim unapređivanjem saradnju

između brojnih upravnih organa uključenih u primjenu i sprovođenje pravne tekovina u ovom području. U tom smislu, EU poziva Crnu Goru da predloži Akcioni plan za rješavanje ovog pitanja.

EU podsjeća na potrebu za imenovanjem nadležnih organa u skladu s Regulativom EU o drvetu i Regulativom o sprovođenju zakona o šumama, upravljanju i trgovini.

Industrijsko zagađenje i upravljanje rizikom

EU prima k znanju rad Crne Gore na daljem usklađivanju svog zakonodavstva u ovom sektoru i poziva Crnu Goru da intezivnije radi u tom pogledu, naročito kada je riječ o Direktivi 2010/75/EU o industrijskim emisijama. EU konstatuje da Crna Gora namjerava da uspostavi registar zagađivača zajedno s bazom podataka o emisijama zagađujućih materija, nakon ratifikacije Protokola o registru ispuštanja i prenosa zagađujućih materija.

EU poziva Crnu Goru da dostavi plan, uključujući informacije o usklađenosti s posebnim odredbama utvrđenim u poglavljima III i IV Direktive o industrijskim emisijama, kojima se propisuju minimalne granične vrijednosti emisija za velika postrojenja za sagorijevanje i postrojenja za (su)spaljivanje otpada. Kada je riječ o novim postrojenjima, EU poziva Crnu Goru da osigura usklađenost sa svim poglavljima Direktive o industrijskim emisijama i preduzme neophodne korake za pripremu blagovremenog sprovođenja iste.

EU prima k znanju zahtjev Crne Gore za prelaznim razdobljem do 1. januara 2030. godine za potpuno sprovođenje Poglavlja II (integrisano sprečavanje i kontrola zagađivanja životne sredine) i Poglavlja V (isparljiva organska jedinjenja) Direktive 2010/75/EU. U tom pogledu, EU konstatuje namjeru Crne Gore da usvoji Specifičan plan implementacije Direktive o industrijskim emisijama. EU poziva Crnu Goru da obezbijedi takav plan i da uključi informacije o vremenskom rasporedu za izdavanje dozvola za instalacije, kao i planove za njihovo usklađivanje, uključujući procjenu troškova, podatke o izvorima finansiranja i vremenski raspored s ključnim etapama.

EU prima k znanju namjeru Crne Gore da ojača administrativne kapacitete u ovom sektoru, u skladu s Nacionalnom strategijom i pratećim Akcionim planom za prenošenje, primjenu i sprovođenje pravne tekovine EU iz oblasti životne sredine i klimatskih promjena. EU naglašava važnost jačanja kapaciteta i organizovanja obuka, naročito kada je riječ o inspekcijskim službama i organima nadležnim za sprovođenje regulativa EU o Sistema za upravljanje zaštitom životne sredine i šema provjere (EMAS) i o eko-oznaci.

Hemikalije

EU prima k znanju rad Crne Gore na usklađivanju svog zakonodavstva u ovom sektoru, uključujući usvajanje Zakona o hemikalijama i brojnih podzakonskih akata, radi daljeg usklađivanja s Regulativom (EZ) br. 1907/2006 o registraciji, evaluaciji, autorizaciji i ograničavanju upotrebe hemikalija (REACH regulativa) i Regulativom (EZ) br. 1272/2008 o klasifikaciji, obilježavanju i pakovanju supstanci i mješavina (CLP regulativa). EU takođe konstatuje usvajanje Zakona o ratifikaciji izmjena i dopuna Stokholmske konvencije o dugotrajnim organskim zagađivačima. EU poziva Crnu Goru da nastavi rad na usklađivanju zakonodavstva i pripremama za blagovremeno sprovođenje pravne tekovine, uključujući Direktivu 2010/63/EU o zaštiti životinja koje se koriste u naučne svrhe i Roterdamsku i Stockholmsku konvenciju.

Kada je riječ o administrativnim kapacitetima, EU prima k znanju uspostavljanje zvanične saradnje između relevantnih zainteresovanih strana i Agencije za zaštitu prirode i životne sredine o upravljanju hemikalijama. EU takođe prima k znanju planove za jačanje administrativnih kapaciteta, u skladu s Nacionalnom strategijom i pratećim Akcionim planom za prenošenje, primjenu i sprovođenje pravne tekovine EU iz oblasti životne sredine i klimatskih promjena.

Buka

EU prima k znanju nivo usklađenosti Crne Gore u oblasti buke i planove za dalje mjere sprovođenja: izrada karata buke i akcionih planova za upravljanje bukom za aglomeraciju i glavne puteve, pokretanje kampanja za podizanje nivoa javne svijesti i dalje korišćenje centralizovanog informacionog sistema u okviru Agencije za zaštitu prirode i životne sredine.

EU konstatuje namjeru Crne Gore da obezbjedi obuku osoblja Agencije za zaštitu prirode i životne sredine za izradu karata buke i akcionih planova, kao i da zaposli još jednog inspektora u Upravi za inspeksijske poslove.

EU poziva Crnu Goru da osigura da se zainteresovana javnost konsultuje prilikom izrade akcionih planova za upravljanje bukom.

Civilna zaštita

EU prima k znanju crnogorsku Strategiju za smanjenje rizika od katastrofa i prateći Akcioni plan za period 2018-2023, kojom dodatno usklađuje svoje strateško planiranje s Sprovedbenom odlukom Komisije 2014/762/EU o sprovedbenim pravilima o Mehanizmu Unije za civilnu zaštitu, u kojem je Crna Gora država članica od 2015. godine.

EU podsjeća na potrebu da Crna Gora nastavi rad na transpoziciji zahtjeva koji proizlaze iz potpisanog Sporazuma o učešću Crne Gore u Mehanizmu unije za civilnu zaštitu, kao i za

povezivanje sa Zajedničkim komunikacijskim i informacijskim sistemom za hitne slučajeve (CECIS). EU podsjeća da Crna Gora treba da uspostavi Sigurni trans-evropski servis za telematiku između administracija (sTESTA) između svog ministarstva, koje bi bilo odgovorno za komunikaciju, i Komisije, kao i sTESTA liniju s Ministarstvom unutrašnjih poslova. Ovo je preduslov za pristup CECIS-u.

EU poziva Crnu Goru da ojača saradnju između Ministarstva unutrašnjih poslova, odgovornog za civilnu zaštitu, i drugih relevantnih ministarstava odgovornih za upravljanje rizicima od katastrofa, posebno u vezi s upravljanjem poplavama i industrijskim nesrećama.

Klimatske promjene

EU prima k znanju trenutni ograničeni nivo usklađenosti zakonodavstva i poziva Crnu Goru da pojača svoj rad u tom pogledu, posebno kad je riječ o Direktivi 2003/87/EZ o uspostavljanju sheme za trgovanje emisijskim kvotama gasova staklene bašte (EU ETS), Odluke o dijeljenju napora (ciljevi za sektore koji nisu obuhvaćeni ETS-om) i propisa o praćenju, izvještavanju i verifikaciji emisija gasova staklene bašte (MRV).

EU konstatuje rad Crne Gore na transponovanju Regulative 443/2009/EC i Regulative 510/2011/EU o standardnim emisijama CO₂ iz putničkih automobila i lakih teretnih vozila i podsjeća na obavezu da se uspostavi sistem praćenja i izvještavanja za novo registrovana vozila.

EU podsjeća na obavezu da uspostavi odgovarajući okvir za ispunjavanje obveza prema Regulativi o mehanizmu za praćenje klime (regulative (EU) br. 525/2013) i s tim povezane delegirane i sprovedbene akte.

EU prima na znanje rad Crne Gore na usklađivanju s regulativom 1005/2009/EZ o supstancama koje oštećuju ozonski omotač i Regulativom 517/2014/EU o fluorisanim gasovima staklene bašte i podsjeća na obavezu da se u potpunosti usklade s gore navedenim kao i s povezanim delegiranim i sprovedbenim aktima.

EU konstatuje da Crna Gora ima svoju Strategiju za klimatske promjene, ali da mora osigurati usklađenost s klimatskim i energetske okvirom do 2030. godinu (npr. EU ETS direktiva, Odluka o podjeli napora, korištenje zemljišta, Regulativa o promjeni korištenja zemljišta i šumarstvu (LULUCF) i regulativa o upravljanju energetske unijom) i njena integracija u sve relevantne sektorske politike i strategije, za početak implementacije Pariškog sporazuma i crnogorskog nacionalno određenog doprinosa.

EU naglašava potrebu da Crna Gora nastavi rad na jačanju administrativnih kapaciteta i međuinstitucionalnoj saradnji.

* * *

Imajući u vidu sadašnje stanje priprema, EU konstatuje da, pod uslovom da Crna Gora mora nastaviti napredovati u usklađivanju i pripremi za implementaciju pravne tekovine obuhvaćene poglavljem o životnoj sredini i klimatskim promjenama, ovo poglavlje može biti privremeno zatvorena nakon što se EU dogovori da su ispunjeni sljedeći kriterijumi:

- Crna Gora nastavlja da se usklađuje s horizontalnim direktivama i pokazuje da će biti u potpunosti spremna da osigura njihovu efektivnu primjenu i sprovođenje na dan pristupanja.
- Kad je riječ o kvalitetu vazduha, Crna Gora se u potpunosti usklađuje s revidiranom Direktivom o smanjenju nacionalnih emisija određenih atmosferskih zagađivača (NEC Direktiva 2016/2284/EU). Crna Gora predstavlja analizu ekonomski isplativih strategija kontrole emisija za 2020. i 2030. godinu, koja će poslužiti kao osnova za konačni sporazum između EU i Crne Gore o njenim obavezama smanjenja prema Direktivi NEC. Crna Gora godišnje izvještava o svojim emisijama, u skladu sa Direktivom i Konvencijom o dalekosežnom prekograničnom zagađenju vazduha i izrađuje Nacionalni program kontrole zagađenja vazduha. Nadalje, Crna Gora poboljšava pripreme za implementaciju pravne tekovine EU u ovoj oblasti, tako što redovno preduzima mjere za smanjenje nacionalnog zagađenja zraka, posebno u zonama gdje su prekoračene granične vrijednosti EU za kvalitet vazduha, te izradom ili ažuriranjem planova za kvalitet vazduha, kako je predviđeno Direktivom o kvalitetu ambijentalnog vazduha i čistijem vazduhu za Evropu (Direktiva 2008/50/EZ).
- Crna Gora odlučuje o svom sistemu upravljanja otpadom i posvećuje odgovarajuće finansiranje infrastrukturnim investicijama, u skladu sa relevantnim zakonodavstvom EU, uključujući hijerarhiju otpada. Crna Gora uspostavlja programe prevencije otpada, priprema planove upravljanja otpadom (WMP) i usvaja mjere za odvojeno prikupljanje otpada za papir, metal, plastiku i staklo.
- Crna Gora ostvaruje značajan napredak u usklađivanju pravne tekovine EU u sektoru voda, uključujući zakonodavstvo o vodi za piće, i Direktivi 2008/56/EZ kojom se uspostavlja okvir za djelovanje Zajednice u području politike o morskoj sredini. Crna Gora imenuje nadležne organe za pitku vodu i izrađuje planove upravljanja riječnim slivovima za svaki vodni sliv koji se nalazi u cijelosti na njenoj teritoriji, uključujući dijelove međunarodnih vodnih područja koja se nalaze na njenoj teritoriji.

- U oblasti zaštite prirode, Crna Gora Komisiji dostavlja listu predloženih Natura 2000 područja, u dovoljnoj mjeri pokrivajući tipove staništa i vrste u skladu sa zahtjevima direktiva o pticama i staništima. Crna Gora pokazuje sposobnost upravljanja mrežom Natura 2000, uključujući i pružanje odgovarajućeg statusa zaštite Ulcinjskoj solani i efikasno sprovođenje potrebnih mjera očuvanja koje dovode do poboljšanja statusa njene zaštite.
- Crna Gora nastavlja svoje usklađivanje s pravnom tekovinom EU u sektorima hemikalija, buke i civilne zaštite, i pokazuje da će biti u potpunosti spremna da osigura sprovođenje i primjenu zahtjeva EU na dan pristupanja.

Što se tiče klimatskih promjena, Crna Gora nastavlja svoje usklađivanje s pravnom tekovinom EU, posebno usvajanjem zakona o funkcionisanju Evropskog sistema trgovanja emisijama (EU ETS), u skladu sa EU ETS Direktivom 2003/87/EZ i njenim uzastopnim amandmanima. Crna Gora se dalje usklađuje sa relevantnim podzakonskim aktima o monitoringu i izvještavanju, akreditaciji i verifikaciji, registru Unije, besplatnoj dodjeli i aukciji. Crna Gora osigurava da postoji odgovarajući okvir za implementaciju EU ETS-a u cijelosti u pogledu praćenja, izvještavanja i provjere emisija gasova staklene bašte.

- Crna Gora, u skladu sa Akcionim planom za transpoziciju, implementaciju i primjenu pravne tekovine EU o životnoj sredini i klimatskim promjenama, značajno povećava kapacitete upravnih tijela na svim nivoima, uključujući inspeksijske službe, dodatno poboljšava koordinaciju rada i pokazuje da su sve odgovarajuće administrativne strukture i adekvatne obuke realizovane dovoljno ranije prije pristupanja kako bi se omogućila implementacija i sprovođenje pravne tekovine u svim sektorima ovog poglavlja.

Praćenje napretka u usklađivanju i implementaciji pravne tekovine će se nastaviti tokom pregovora. EU naglašava da će posebnu pažnju posvetiti praćenju svih gore navedenih specifičnih pitanja u cilju osiguranja administrativnih kapaciteta Crne Gore, njenog kapaciteta da izvrši zakonodavno usklađivanje u svim sektorima u okviru ovog poglavlja, kao i daljeg napretka u sprovođenju usklađenog zakonodavstva. Posebnu pažnju treba posvetiti vezama između ovog poglavlja i drugih pregovaračkih poglavlja. Konačna procjena usklađenosti crnogorskog zakonodavstva s pravnom tekovinom EU i njenog kapaciteta za implementaciju može se izvršiti samo u kasnijoj fazi pregovora. Pored svih informacija koje EU može zahtijevati za pregovore u ovom poglavlju i koje treba dostaviti Konferenciji, EU poziva Crnu Goru da redovno dostavlja detaljne pisane informacije Savjetu za stabilizaciju i pridruživanje o napretku u sprovođenju pravne tekovine EU.

Imajući u vidu sve gore navedeno, Konferencija će se morati vratiti na ovo poglavlje u odgovarajućem trenutku.

Nadalje, EU podsjeća da može imati i nove pravne tekovine EU između 8. februara 2018. godine i završetka pregovora.